

JENN

Training and Consultancy

The path to enlightened education

VAK: REKENINGKUNDE

GRAAD 12

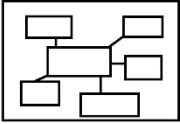
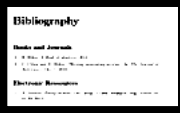
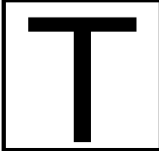
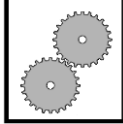
WINTERKLASSE

ONDERWYSER- EN LEERDERINHOUDHANDLEIDING

Onderwerp

1. Voorrade
2. Staat van Finansiële Posisie en Vaste Bates
3. Ontflading van Finansiële State
4. Kosterekeningkunde

IKONBESKRYWING

			
BREINKAART	EKSAMENRIGLYN	INHOUD	AKTIWITEITE
			
BIBLIOGRAFIE	TERMINOLOGIE	UITGEWERKTE VOORBEELDE	STAPPE

INHOUD

BLADSY

1. Voorrade	3-12
2. Staat van Finansiële Posisie en Vaste Bates	13-23
3. Ontleding van Finansiële State	24-41
4. Kosterekeningkunde	42-55
5. Bibliografie	56

AKTIWITEIT 1

1.1 VOORRAADWAARDASIE

Jy word voorsien van inligting rakende Ntafufu Winkels. Die besigheid verkoop een tipe leerbaadjies. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2025 geëindig. Die besigheid gebruik die geweegde gemiddelde metode vir voorraadwaardasie en die periodieke voorraadstelsel.

VEREIS:

- 1.1.1 Bereken die waarde van die slotvoorraad op 28 Februarie 2025 met die geweegde gemiddelde metode. (9)
- 1.1.2 Bereken die gemiddelde voorraadhouingsperiode (in dae) op 28 Februarie 2025. (6)
- 1.1.3 Lewer kommentaar op die voorraadhouingsperiode en verduidelik hoe dit die besigheid sou beïnvloed. Die voorraadhouingsperiode vir 2024 was 100 dae. (4)
- 1.1.4 Bereken die waarde van die slotvoorraad met behulp van die EIEU-metode. (7)

INLIGTING:

A. Voorraadsaldo's:

Datum	Baadjies	Totale waarde (insluitend wa)
1 Maart 2024	610	R312 900
28 Februarie 2025	420	?

B. Aankope:

Datum	Aantal baadjies	Kosprys per baadjie	Totale aankope	Vraggeld per baadjie	Totale koste (insluitend vraggeld)
15/03/2024	500	R450	R225 000	R20	R235 000
20/08/2024	800	R480	R384 000	R25	R404 000
28/11/2024	700	R620	R434 000	R20	R448 000
05/02/2025	400	R650	R260 000	R25	R270 000
TOTAAL	2 400		R1 303 000		R1 375 000

C Terugsending:

Twintig (20) baadjies van die aankope op 5 Februarie 2025 is aan die verskaffer terugbesorg. Die verskaffer het ingestem om die volle bedrag vir die koste aan die besigheid terug te betaal, insluitend die vervoer per baadjie.

D. Verkope vir die finansiële jaar het geëindig:

28 Februarie 2025	29 Februarie 2024
R3 100 000	R1 800 000

1.2 INTERNE BEHEER

Velile Rekenaars verkoop een handelsmerk rekenaars. Die eienaar, Loyiso Mabida, het drie takke in verskillende winkelsentrums.

Alhoewel die besigheid wins maak; Loyiso is bekommerd oor die winsgewendheid van elke tak. Sy het ondersoek ingestel en die inligting hieronder vir Augustus 2025 (een maand) aangebied.

VEREIS:

Identifiseer EEN verskillende probleem in verband met elke tak. Haal relevante syfers aan om jou antwoord te ondersteun. In elke geval, gee Loyiso advies oor hoe om die probleem op te los.

(9)

INLIGTING:

- Die winkels is 7 dae per week oop.
- Normale tyd is van 8:30 tot 16:30, Maandae tot Vrydae (160 uur per maand).
- Oortyd is van 16:30 tot 18:30 Maandae tot Vrydae en 9:30 tot 12:30 op naweke (56 uur per maand)
- Oortyd-salariskoers is 1,5 keer die normale koers.

INLIGTING	KWA-KOMANI WINKEL- SENTRUM	CRADOCK MALL	KWA-BHACA WINKEL- SENTRUM
Verkoper (ouderdom)	Jan (42 jaar)	Den (27 jaar)	Han (62 jaar)
Voorraad beskikbaar – 1 Aug 2025	50 eenhede	50 eenhede	50 eenhede
Verkoopprijs per rekenaar.	R4 200	R4 200	R4 200
Rekenaars verkoop (voor terugsendings)	42	36	22
Terugsendings deur kliënte	5	12	1
Kredietverkope	R54 600	R88 200	R21 000
Deposito's uit kontantverkope	R79 800	R12 600	R67 200
Ure gewerk (normale tyd)	154 uur	117 uur	102 uur
Oortydure	20 uur	52 uur	2 uur
Huurkoste (per maand)	R6 000	R8 000	R5 500

AKTIWITEIT 1

1.1. Voorraadwaardasie

- 1.1.1 Bereken die waarde van die slotvoorraad op 28 Februarie 2025 met die geweegde gemiddelde metode.

--

9

- 1.1.2 Bereken die gemiddelde voorraadhouingsperiode (in dae) op 28 Februarie 2025.

--

6

- 1.1.3 Kommentaar lewer op die voorraadhouingsperiode en verduidelik hoe dit die besigheid sou beïnvloed.

Kommentaar

Hoe dit die besigheid sou beïnvloed.

4

- 1.1.4 Bereken die waarde van die slotvoorraad deur die EIEU-metode te gebruik.

--

7

1.2

Identifiseer EEN verskillende probleem in verband met elke tak. Haal relevante syfers aan om jou antwoord te ondersteun. In elke geval, gee Loyiso advies oor hoe om die probleem op te los.

TAK	Probleem met / en syfers	Advies
KWA-KOMANI WINKELSENTRUM		
CRADOCK MALL		
KWA-BHACA WINKELSENTRUM		

9

TOTALE PUNTE
35

2.1 LILYFONTEIN SUPERMARK

Die volgende inligting is geneem uit die rekeningkundige rekords van die Lilyfontein Supermark rakende gegeurde sappe (2-liter bottels) waarmee hulle handel dryf. Die eerste-in-eerste-uit (EIEU) voorraadwaardasiemetode is toepaslik. Die besigheid word bestuur deur Paul Saver. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2025 geëindig.

VEREIS

- 2.1.1 Bereken die waarde van die slotvoorraad op 28 Februarie 2025 met behulp van die EIEU-metode (7)
- 2.1.2 Paul het opgemerk dat sommige van die voorraad gegeurde sappe hul raklewe (verkoopdatum) van 65 dae oorskry het. Identifiseer die waarde van aandele waarna Paul verwys deur die EIEU-voorraadwaardasiemetode te gebruik. (2)
- 2.1.3 Hoe kan Paul die voorraad gegeurde sappe bestuur om verliese wat die besighede ly, te voorkom? Verskaf TWEE punte. (4)

INLIGTING

A Saldo's

DATUM	AANTAL EENHEDE	TOTAAL (R)
1 Maart 2024	630	
28 Februarie 2025	980	?

B Aankope en terugstuur gedurende die jaar:

	Aantal eenhede	Eenheds-prys	Totaal R
Aankope	10500		
Maart – November 2024	6900	32	220 800
Desember 2024	2600	37	96 200
Januarie 2025	150	37	5 550
Februarie 2025	850	42	35 700
Terugkeer	32	?	1 344

C Verkope

10 118 eenhede is teen R47 per bottel verkoop: R475 546.

2.2

NOLITHA DRUKKERS

NOLITHA Drukkers verkoop verskillende modelle drukkers. Die besigheid behoort aan Loyiso Lutateni. Drukkers word gewaardeer op die spesifieke identifikasie-metode. Die finansiële jaar het op 30 Junie 2025 geëindig

VEREIS:

2.2.1 Rotrim-model

Bereken die waarde van slotvoorraad op 30 Junie 2025 met die spesifieke identifikasie-metode. (4)

2.2.2 Punches-model

- Bereken die voorraadhoudingsperiode (in dae) deur gebruik te maak van die slotvoorraad. (5)
- Lewer kommentaar op die voorraadhoudingsperiode. Gee EEN punt, met syfers. Die voorraadhoudingsperiode vir die jaar geëindig op 30 Junie 2024 was 69 dae. (2)

2.2.3 Clear View-model

- Alhoewel daar eenhede teruggestuur was met die Clear View-model, is Loyiso baie tevrede met sy besluit om dit as 'n nuwe model bekend te stel. Verskaf TWEE punte (met syfers) om te verduidelik waarom Loyiso tevrede is. (4)
- Loyiso wil die aantal eenhede wat aan die verskaffers teruggestuur word, verminder. Gee EEN voorstel oor hoe dit bereik kan word. (2)

INLIGTING

A Openingsvoorraad

DATUM	MODEL	AANTAL EENHEDE	EENHEIDS-PRYS	TOTAAL R
1 Julie 2024	Rotrim	30	15 500	465 000
	Punches	25	22 300	557 500
				1 022 500

B Aankope en terugsendings:

DATUM	MODEL	AANTAL EENHEDE	EENHEIDS-PRYS	TOTAAL R
Aankope				
September 2024	Rotrim	90	15 500	1 395 000
Nov 2024	Punches	110	22 300	2 453 000
Feb 2025	Clear view	90	35 000	3 150 000
Terugsending				
Feb 2025	Clear view	15	35 000	(525 000)
Netto aankope				6 473 000

C Verkope vir die jaar geëindig op 30 Junie 2025

MODEL	AANTAL EENHEDE	EENHEIDSPRYS	TOTAAL R
Rotrim	79	21 700	1 714 300
Punches			3 108 000
Clear view	65	49 000	3 185 000
			8 007 300

D Slotvoorraad

DATUM	MODEL	TOTAAL R
30 Junie 2025	Rotrim	?
	Punches	780 500
	Clear view	350 000
		?

BESTUUR VAN VOORRADE

Jy word voorsien van inligting uit die boeke van Sinolwazi Electric Fans Verskaffers. Die besigheid word besit deur Robin Sinolwazi. Hulle verkoop elektriese waaiers en yskaste aan huishoudings in Middleburg. Die finansiële jaar het op 30 September 2025 geëindig

VEREIS:**2.3.1 Elektriese waaiers:**

- Identifiseer die besluit wat Robin oor die elektriese waaiers geneem het. (1)
- Verduidelik hoe hierdie besluit 'n positiewe uitwerking vir die besigheid gehad het. Gee EEN punt, met syfers. (2)

2.3.2 Yskaste

Robin het die handelsmerk yskaste wat hy verkoop het, verander. Verskaf EEN punt, met syfers, om te wys dat dit nie 'n goeie idee was nie. (2)

INLIGTING

	ELEKTRIESE WAAIERS		YSKASTE	
	2025	2024	2025	2024
Totale verkope	R137 700	R112 000	R2 418 750	R5 161 500
Bruto wins	R61 200	R42 000	R806 250	R 1 720 500
Verkoopprys per eenheid	R270	R200	R5 625	R6 975
Kosprys per eenheid	R150	R125	R3 750	R4 650
Eenhede beskikbaar	750	600	960	820
Eenhede verkoop	510	560	430	740
Winsopslag %	80%	60%	50%	50%

AKTIWITEIT 2 ANTWOORDEBOEK

2.1 LILYFONTEIN SUPERMARK

2.1.1 Bereken die waarde van die slotvoorraad op 28 Februarie 2025 met behulp van die EIEU-metode

BEREKENINGE	ANTWOORD

7

2.1.2 Paul het opgemerk dat sommige van die voorraad gekeurde sappe hul raklewe (verkoopdatum) van 65 dae oorskry het. Identifiseer die waarde van aandele waarna Paul verwys deur die EIEU-voorraadwaardasiemetode te gebruik.

BEREKENINGE	ANTWOORD

2

2.1.3 Hoe kan Paul die voorraad gekeurde sappe bestuur om verliese wat die besighede ly, te voorkom? Verskaf TWEE punte.

4

2.2 NOLITHA DRUKKERS

2.2.1 Bereken die waarde van slotvoorraad op 30 Junie 2025 deur die spesifieke identifikasie-metode te gebruik.

BEREKENINGE	ANTWOORD

4

2.2.2 Punches-model:

Bereken die voorraadhoudingsperiode (in dae) met behulp van die slotvoorraad	
BEREKENINGE	ANTWOORD
Lewer kommentaar op die voorraadhoudingsperiode. Gee EEN punt, met syfers. Die voorraadhoudingsperiode vir die jaar geëindig op 30 Junie 2024 was 69 dae.	

5

2

2.2.3 Clear View-model

Alhoewel die Clear View-model eenhede teruggebring het, is Loyiso baie tevrede met sy besluit om dit as 'n nuwe model bekend te stel. Verskaf TWEE punte (met syfers) om te verduidelik waarom Loyiso tevrede is.
Loyiso wil die aantal eenhede wat aan die verskaffers teruggestuur word, verminder. Gee EEN voorstel oor hoe dit bereik kan word

4

2

BESTUUR VAN VOORRADE

2.3.1 Elektriese waaiers:

Identifiseer die besluit wat Robin oor die elektriese waaiers geneem het.

1

Verduidelik hoe hierdie besluit 'n positiewe uitwerking vir die besigheid gehad het. Gee EEN punt, met syfers.

2

2.3.2 Yskaste:

Robin het die handelsmerk yskaste wat hy verkoop het, verander. Verskaf EEN punt, met syfers, om te wys dat dit nie 'n goeie idee was nie.

2

TOTALE PUNTE
35

AKTIWITEIT 3 STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE EN NOTAS**(35 punte, 30 minute)****MARIASDAL BPK**

Die volgende inligting het betrekking op Mariasdal Bpk. Die finansiële jaar het op 30 Junie 2025 geëindig.

VEREIS:**Verwys na inligting A – G.****3. Berei die volgende voor op 30 Junie 2025:**

- 3.1 Behoue Inkomste-Nota (7)
- 3.2 Staat van Finansiële Posisie (28)

LET WEL: Wys berekeninge, sommige bedrae word in die
 ANTWOORDEBOEK verskaf.

INLIGTING:**A. Lys van saldo's op 30 Junie voordat alle aansuiwerings
 hieronder in ag geneem word**

BALANSSTAATREKENINGE-AFDELING	2025 R	2024 R
Gewone aandelekapitaal	9 600 000	10 000 000
Behoue inkomste	?	670 100
Lening: Welkom Bank	?	1 800 000
Vaste bates teen boekwaarde	?	8 647 000
Vaste deposito: Virginia Bank	?	1 500 000
Handelsvoorraad	?	
Netto handelsdebiteure	424 000	
Kontant en kontantekwivalente	192 300	
SAID (Inkomstebelasting)	235 000 Dt	
Krediteurekontrole	116 860	
NOMINALE REKENINGE-AFDELING		
Direkteursfooie	1 126 250	
Huurinkomste	105 100	

B. Netto wins voor belasting van R1 153 150 is bereken voordat die volgende reggestel is:

- (i) Voorsiening vir oninbare skulde moet met R7 350 verhoog word.
- (ii) R12 000 van die versekeringskontrak was vir die tydperk 1 Julie 2025 tot 31 Desember 2025.
- (iii) Huur is ontvang vir die tydperk 1 Julie 2024 tot 31 Augustus 2025. As gevolg van bykomende stoorplek is die huur met R500 per maand vir slegs drie maande verhoog, van 1 Mei 2025 tot 31 Julie 2025.
- (iv) Die maatskappy het aan die begin van die finansiële jaar twee direkteure gehad. Beide direkteure is nie hul fooie vir Junie 2025 betaal nie. 'n Derde direkteur is op 1 Februarie 2025 aangestel, teen 'n fooi van 10% laer as die bestaande direkteure, en hy het sy fooie vir die huidige jaar ontvang.
- (v) Nog R55 000 is op 30 Junie 2025 vir inkomstebelasting verskuldig.

C. Vaste bates

Na oorweging van al die veranderinge wat vaste bates gedurende die jaar tot aan die einde van die finansiële tydperk beïnvloed het, het die totale beweging van vaste bates R1 352 000 beloop.

D. Finansiële bates

'n Derde van die vaste deposito sal op 31 Desember 2025 verval.

E. Leningsstaat: Welkom Bank

	R
Terugbetalings vir die jaar insluitend rente	?
Rente het vir die jaar gekapitaliseer. Dit maak 30% van die totale terugbetaling vir die jaar uit	234 000

- R270 000 van die lening sal binne die volgende finansiële jaar betaal word.

F. Gewone aandele en dividende

Datum	Besonderhede
1 Julie 2024	2 500 000 gewone aandele in uitreiking
31 Oktober 2024	4% van die uitgereikte aandele is teen R6,10 teruggekoop. Hierdie transaksie is aangeteken.
30 Junie 2025	? gewone aandele in uitreiking

NOTA: Addisionele aandele is nie gedurende die finansiële jaar uitgereik nie.

- Tussentydse dividende is nie gedurende die jaar aangekondig nie.
- Finale dividende van 21 sent per aandeel is aan die einde van die finansiële jaar verklaar.

AKTIWITEIT 3 ANTWOORDBOEK

MARIASDAL BPK

3.1. BEHOUE INKOMSTE-NOTA

Saldo aan die begin van die jaar	670 100
Gewone aandeledividende	
Tussentydse dividend	
Finale dividend	
Saldo aan die einde van die jaar	

7

3.2 Staat van Finansiële Posisie

BATES	
NIE-BEDRYFSBATES	
Vaste bates	
Vaste deposito	
BEDRYFSBATES	
Handel en ander ontvangbares (424 000)	
TOTALE BATES	
EKWITEIT EN LASTE	
AANDEELHOUERSEKWITEIT	
Gewone aandelekapitaal	9 600 000
Behoue inkomste	
NIE-BEDRYFSLASTE	
BEDRYFSLASTE	
Handel en ander betaalbares (116 860)	
Lopende gedeelte van die lening	
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	

28

AKTIWITEIT 4 VASTE BATES EN STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE

(42 punte; 34 minutes)

THABANG BPK

Die inligting het betrekking op Thabang Bpk vir die finansiële jaar wat op 28 Februarie 2025 geëindig het. 1 800 000 aandele is op 28 Februarie 2025 uitgereik.

VEREIS:

- 4.1 Verwys na inligting B vir die jaar wat op 28 Februarie 2025 geëindig het:
- 4.1.1 Bereken die ontbrekende bedrae, aangedui deur (a) tot (d) op die Vaste Bate-nota. (14)
- 4.1.2 Bereken wins/verlies op die verkoop van toerusting op 1 Oktober 2024. (3)
- 4.2 Voltooi die Staat van Finansiële Posisie soos op 28 Februarie 2025. (25)

INLIGTING:

A. Lys van saldo's, voordat alle aansuiwerings hieronder in ag geneem is:

	2025 R	2024 R
Gewone aandelekapitaal	?	?
Behoue Inkomste	3 000 000	?
Verbandlening: Sethu Bank	3 620 000	4 100 000
Vaste bates	?	
Vaste deposito	810 000	
SAID : Inkomstebelasting (voorlopige belastingbetaling)	128 000	
Handelsdebiteure	751 800	
Oortrokke bank	170 000	
Kleinkas	350 000	
Krediteurekontrole	550 000	
Opgelope uitgawe	8 000	
Aandeelhouders vir dividende	650 000	420 000
Voorsiening vir oninbare skulde	?	40 000

B. Aansuiwerings en addisionele inligting:

- (a) Netto wins voor belasting R 1 049 749, is bereken voordat (i) tot (vi) reggestel is

(i) Vaste bates:

Die besigheid het op 28 Februarie 2025 twee voertuie. Die tweede voertuig is op 1 November 2024 aangekoop.

Voertuie word teen 15% per jaar op kosprys afgeskryf.

Toerusting is op 1 Oktober 2024 vir R40 550 verkoop. Die opgehoopde waardevermindering op die toerusting wat verkoop is, was R36 000 op 1 Maart 2024

Toerusting se waardevermindering word teen 20% per jaar volgens die verminderde saldo-metode afgeskryf.

Uittreksel van die Vaste Bates-nota:

	Voertuie	Toerusting
Kosprys aan die begin	460 000	360 000
Opgehoopte waardevermindering	(396 700)	(150 000)
Drawaarde aan die begin	(a)	210 000
Bewegings		
Byvoegings	510 000	0
Bateverkope teen drawaarde	0	(b)
Waardevermindering	(c)	(d)
Drawaarde aan die einde		
Kosprys aan die einde	970 000	285 000
Opgehoopte waardevermindering		

- (ii) Die rekening van Lwazi Nkwanyana, 'n debiteur, R1 800, moet afgeskryf word.
- (iii) Voorsiening vir oninbare skulde moet aangesuiwer word tot 5% van uitstaande debiteure.
- (iv) Huur van R158 000 is van 'n huurder ontvang vir die tydperk 1 Maart 2024 tot 30 April 2025. Hierdie bedrag neem 'n vermindering van R2 500 per maand vanaf 1 Januarie 2025 in ag. **Die jaareinde-aansuiwering is nog nie in ag geneem nie.**
- (v) Die terugbetalings op die lening is vasgestel op R40 000 per maand (insluitend gekapitaliseerde rente).

Die saldo's volgens die leningsstaat was soos volg:

1 Maart 2024 R4 100 000

28 Februarie 2025 R3 800 000

Maak voorsiening vir rente op lening.

- (vi) Na inagneming van bogenoemde korreksies is bepaal dat 'n bykomende R91 000 steeds aan SAID verskuldig is ten opsigte van inkomstebelasting vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025.
- (b) 'n Vaste maandelikse paalement van R40 000 (om leningterugbetaling en rente te dek) moet oor die volle tydperk van die lening betaal word. Rente sal oor die leeftyd van die lening met 10% daal.
- (c) Die maatskappy het in drie vaste deposito's van gelyke waarde belê. Een van die vaste deposito's sal op 1 Junie 2025 verval.
- (d) Die volgende finansiële aanwysers is bereken nadat bogenoemde inligting in ag geneem is:

Bedryfsverhouding	1.5 : 1
Skuld-ekwiteit verhouding	0.4 : 1

AKTIWITEIT 4
ANTWOORDBOEK

4.1.1		BEREKENINGE	ANTWOORD
	(a)	DRAWAARDE AAN DIE BEGIN	
	(b)	BATEVERKOPE TEEN DRAWAARDE	
	(c)	WAARDEVERMINDERING OP VOERTUIE	
	(d)	WAARDEVERMINDERING OP TOERUSTING	

14

4.1.2	Berekening van wins/verlies op die verkoop van voertuig:		
		BEREKENINGE	ANTWOORD

3

4.2 Staat van Finansiële Posisie op 28 Februarie 2025.

Bate	
Nie-bedryfsbates	
Tasbare bates	
Vaste deposito	
Bedryfs bates	
Totale bates	
Ekwiteit en laste	
Aandeelhouersekwiteit	
Behoue inkomste	
Nie-bedryfslaste	
Lening	
Bedryfslaste	
Totale ekwiteit en laste	

25

TOTALE PUNTE
42

AKTIWITEIT 5: VASTE BATES EN STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE.**(55 punte; 40 minute)****TSHOLO BPK**

Die volgende inligting het betrekking op Tsholo Bpk. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2025 geëindig.

VEREIS:**5.1. Verwys na inligting B.**

Bereken die ontbrekende bedrae, aangedui deur **(a)** tot **(e)**. (16)

5.2. Berei die Gewone Aandelekapitaal-nota voor vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025. (8)

5.3. Voltooi die Staat van Finansiële Posisie vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025. (31)
NOTA: Sommige bedrae word in die ANTWOORDEBOEK verskaf.

INLIGTING:**A. Bedrag uit die rekords onttrek op 28 Februarie 2025.**

Balansstaatrekening-afdeling	R
Vaste/tasbare bates (dra waarde)	?
Vaste deposito: Mopi Bank	915 000
Gewone aandelekapitaal	?
Lening van DBSA Bank	?
Handelsvoorraad (balanserende syfer)	?
Netto handelsdebiteure	1 808 149
Bank (gunstig)	2 490 000
SAID: Inkomstebelasting (voorlopige betalings)	415 000
Krediteurekontrole	418 000
Nominale rekeninge-afdeling (vooraf-aansuiweringsbedrae)	
Advertensies	113 000
Direkteursfooie	340 400
Huurinkomste	177 600

B Vaste bates:

	Grond & Geboue	Voertuie	Toerusting
Drawaarde aan die begin	1 450 000	120 000	270 000
Kosprys	1 450 000	880 000	450 000
Opgehoopte waardevermindering	-	(b)	(180 000)
Bewegings			
Byvoegings		360 000	50 000
Bateverkope	(a)	-	(46 080)
Waardevermindering		(c)	(d)
Drawaarde aan die einde			
Kosprys	1 200 000		(e)
Opgehoopte waardevermindering	-		(160 080)

- Gedurende die finansiële jaar is grond en geboue verkoop. Dit is behoorlik aangeteken.
- 'n Nuwe voertuig is op 1 November 2024 op krediet vir R350 000 gekoop. Die eienaar het ook betaal om 'n opsporingstoestel te laat installeer wat R10 000 gekos het.
- Waardevermindering op voertuie word teen 15% per jaar op kosprys afgeskryf.
- Op 28 Februarie 2025 is toerusting wat vir R120 000 gekoop is, ingeruil vir nuwe toerusting wat R50 000 gekos het teen 'n wins van R3 920. Hierdie transaksie is aangeteken.
- Waardevermindering op toerusting word met 20% per jaar afgeskryf volgens die verminderende saldo-metode.

C. Aandelekapitaal en dividende

1 Maart 2024	Die uitgereikte aandelekapitaal het uit 800 000 bestaan gewone aandele.
1 September 2024	200 000 gewone aandele is uitgereik teen R8,00 per aandeel.
1 Januarie 2025	 gewone aandele is teruggekoop van 'n afgetrede aandeelhouer teen R8.00 per aandeel. Hierdie transaksie is nie aangeteken nie.
28 Februarie 2025	Daar was? aandele in uitreiking.
28 Februarie 2025	Finale dividende van 25 sent per aandeel is verklaar

D. Die volgende syfers is verkry uit die Behoue inkomste-nota tot die finansiële staat op 28 Februarie 2025.

Netto wins na belasting	895 300
Terugkoop van 75 000 aandele	(60 000)
Behoue inkomste aan die einde van die jaar	506 850

- E 'n Debitur met 'n kredietsaldo van R16 300 moet na die krediteur se grootboek oorgedra word.
- F. Advertisies sluit 'n bedrag van 27 000 in wat betaal is vir ses advertensies in die daaglikse nuus; teen 28 Februarie 2025 het slegs drie van daardie advertensies in die koerant verskyn.
- G. Die maatskappy het twee direkteure. Elke direkteur ontvang dieselfde maandelikse vergoeding. Een van die direkteure het nie sy direkteursfooie vir Februarie 2025 ontvang nie.
- H. Huurinkomste vir Maart en April is reeds ontvang. Die huur is op 1 September 2024 met 10% verhoog.
- I. Die inkomstebelasting vir die jaar word bereken op 30% van die netto wins voor belasting.
- J. Totale bates het R9 437 250 beloop
- K. Die skuld/ekwiteit-verhouding is 0,2 : 1 op 28 Februarie 2025.

5.1. Bereken:

(a) **Verkoop van Grond en Geboue teen drawaarde gedurende die jaar.**

BEREKENINGE	ANTWOORD

2

(b) **Opgehoopte waardevermindering op voertuie op 1 Maart 2024**

BEREKENINGE	ANTWOORD

2

(c) **Waardevermindering op voertuie op 28 Februarie 2025**

BEREKENINGE	ANTWOORD
Waardevermindering op nuwe voertuig	
Waardevermindering op ou voertuig	
TOTALE WAARDEVERMINDERING OP VOERTUIE	

6

(d) **Waardevermindering op toerusting op 28 Februarie 2025**

BEREKENINGE	ANTWOORD

2

(e) **Kosteprys van toerusting op 28 Februarie 2025**

BEREKENINGE	ANTWOORD

4

5.2

GEWONE AANDELEKAPITAAL-NOTA OP 28 FEBRUARIE 2025

800 000		
200 000		
	Aandele wat teruggekoop is @	

8

5.3. Staat van Finansiële Posisie vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025

BATES	
NIE-BEDRYFSBATES	2 776 921
Vaste bates	1 861 921
Vaste deposito	915 000
BEDRYFSBATES	
TOTALE BATES	
EKWITEIT EN LASTE	
GEWONE AANDEELHOUSERSEKWITEIT	
NIE-BEDRYFSLASTE	
Lening: DBSA Bank	
BEDRYFSLASTE	
Korttermynlening	
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	

TOTALE PUNTE
55

Aktiwiteit 6 VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE

- 6.1** Kies 'n kategorie aanwysers uit KOLOM B wat ooreenstem met die beskrywing in Kolom A. Skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommers (6.1.1 tot 6.1.3) in die ANTWOORDEBOEK.

KOLOM A		KOLOM B	
6.1.1	Likiditeit	A.	Bestuur die besigheid uitgawes effektief om winsgewendheid te verhoog?
6.1.2	Opbrengs aan aandeelhouders	B.	Is die belegging in die maatskappy beter as om in 'n vaste deposito te belê?
6.1.3	Bedryfs-doeltreffendheid	C.	Sal die maatskappy sy bedryfskuld kan afbetaal?
		D.	Sal die maatskappy al sy skuld kan afbetaal met bestaande bates?

(3x1)

6.2 HAPPINESS BPK EN DEPPO BPK

Jy word voorsien van finansiële inligting van TWEE maatskappye wat in dieselfde bedryf en van soortgelyke grootte werksaam is, vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025.

Wendy Zungu besit aandele in albei maatskappye.

VEREIS:

LET WEL: Verskaf syfers, tendense, finansiële aanwysers of berekeninge in ELKE geval om jou kommentaar en verduidelikings te ondersteun.

6.2.1 **Winsgewendheid:**

Haal TWEE finansiële aanwysers aan en verduidelik om te wys watter maatskappy sy uitgawes meer doeltreffend bestuur en dus meer winsgewend is.

(4)

6.2.2 **Dividende, Verdienste en Opbrengste**

- Lewer kommentaar op die dividenduitbetalingsbeleid van Happiness Bpk en verduidelik waarom dit 'n onverantwoordelike beleidsverandering is. Gee EEN punt. (3)
- Verduidelik waarom die aandeelhouders van Deppo Bpk tevrede moet wees met die maatskappy se verdienste. (2)
- Lewer kommentaar op die % opbrengs op aandeelhouersekuiteit van elke maatskappy (4)

6.2.3 Direkteurskap:

Verduidelik of die direkteure van albei maatskappye tevrede moet wees met die aandeelpryse van die maatskappye aan die einde van die finansiële jaar. Noem TWEE finansiële aanwysers in elke maatskappy (6)

6.2.4 Aandele van Wendy Zungu in albei maatskappye: Verwys na inligting A en B

- Bereken die aantal aandele wat Wendy in Happiness Bpk gekoop het met die geld wat sy ontvang het uit die terugkoop van aandele by Deppo Bpk. (3)
Let wel: Slegs Wendy se aandeel is in die finansiële jaar 2025 deur Deppo Bpk teruggekoop.
- Verduidelik die effek van die teruggekoopte aandele en bykomende aandele op die % aandele van Wendy Zungu in elke maatskappy. (4)

6.2.5 Finansieringsstrategieë en geratheid van Happiness Bpk.

- Wat was die oorsake van die verandering in die skuld-ekwiteitverhouding? Gee TWEE oorsake met syfers. (4)
- Verduidelik hoekom dit wys was vir die maatskappy om meer van lenings gebruik te maak. Haal EEN ander finansiële aanwyser aan en verduidelik dit om hierdie mening te ondersteun. (2)

A. Uittreksels uit die rekords vir die finansiële jaar wat in Februarie geëindig het:

	HAPPINESS BPK		DEPPO BPK	
	2025	2024	2025	2024
Gewone aandeelkapitaal	R15 400 000	R11 000 000	R6 000 000	R8 000 000
Verbandlening	R3 570 000	R2 100 000	R5 700 000	R4 000 000
Aankoop van vaste bates	R1 500 000	R700 000	R 900 000	R900 000
Aantal uitgereikte aandele	1 400 000	1 100 000	620 000	880 000

Let wel: Geen nuwe aandele is deur Deppo Bpk in die finansiële jaar 2025 uitgereik nie.

B Aandeelhouderskap van Wendy Zungu in albei maatskappye

	HAPPINESS BPK		DEPPO BPK	
	2025	2024	2025	2024
Aandele in elke maatskappy	?	506 000	?	448 000
% aandele in elke maatskappy	?	46%	?	51%
Terugkoopprys			R8.00	

C. Finansiële Aanwysers bereken in Februarie:

	HAPPINESS BPK		DEPPO BPK	
	2025	2024	2025	2024
% Bedryfsuitgawe op verkope	14.9%	18.1%	21%	16.5%
% Bedryfswins op verkope	23%	19.3%	17%	20%
% Netto wins op verkope	18.3%	16.9%	11%	13%
Skuld-ekwiteit verhouding	0.2 : 1	0.3 : 1	0.6 : 1	0.2 : 1
% Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	17%	14%	12%	15%
Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersekwhiteit	8%	13.1%	14.9%	11.3%
Dividende per aandeel	95 sent	85 sent	42 sent	75 sent
Verdienste per aandeel	90 sent	119 sent	70 sent	60 sent
Netto batewaarde per aandeel	1100 sent	1 200 sent	650 sent	600 sent
Dividenduitbetalingskoers	106%	71%	60%	125%

D. Addisionele inligting van Februarie:

	HAPPINESS BPK		DEPPO BPK	
	2025	2024	2025	2024
Markprys van aandele op die aandeelbeurs	1000 sent	1900 sent	670 sent	630 sent
Rentekoers op lening	14%	14%	14%	14%
Rentekoers op alternatiewe beleggings	11%	11%	11%	11%

Aktiwiteit 6

6.1

6.1.1	
6.1.2	
6.1.3	

6.2.1

Haal TWEE finansiële aanwysers aan en verduidelik om te wys watter maatskappy sy uitgawes meer doeltreffend bestuur en dus meer winsgewend is.

4

6.2.2

Lewer kommentaar op die dividenduitbetalingsbeleid van Happiness Bpk en verduidelik waarom dit 'n onverantwoordelike beleidsverandering is. Gee EEN punt.

Verduideliking:

3

Verduidelik of die aandeelhouers van Deppo Bpk tevrede moet wees met die maatskappy se verdienste.

2

Lewer kommentaar op die % opbrengs op aandeelhouers se ekwiteit van elke maatskappy

HAPPINESS BPK

DEPPO BPK

4

6.2.3 Verduidelik of die direkteure van albei maatskappye tevrede moet wees met die aandeelpryse van die maatskappye aan die einde van die finansiële jaar. Noem TWEE finansiële aanwysers in elke maatskappy.

HAPPINESS BPK	DEPPO BPK

6

6.2.4 Bereken die aantal aandele wat Wendy in Happiness Bpk gekoop het met die geld wat sy uit die terugkoop van aandele by Deppo Bpk ontvang het.

BEREKENINGE	ANTWOORD

3

Verduidelik die effek van die teruggekoop van aandele en bykomende aandele op die % aandele van Wendy Zungu in elke maatskappy.

HAPPINESS BPK	DEPPO BPK

4

6.2.5 Wat was die oorsake van die verandering in die skuld-ekwiteitverhouding? Gee TWEE oorsake met syfers.

4

Verduidelik hoekom dit wys was vir die maatskappy om meer van lenings gebruik te maak. Haal EEN ander finansiële aanwyser aan en verduidelik dit om hierdie mening te ondersteun.

2

TOTALE PUNTE

35

AKTIWITEIT 7: KONSEPTE EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE INLIGTING

(40 punte; 30 minute)

SHORTS BPK EN LYNN BPK

Die inligting het betrekking op Shorts Bpk. en Lynn Bpk., wat in dieselfde bedryf handel dryf, vir die jaar geëindig 28 Februarie 2025.

NOTA: Waar kommentaar of verduidelikings vereis word, moet jy:

- Finansiële aanwysers en tendense met syfers aanhaal
- 'n Rede of 'n verduideliking vir die aangehaalde finansiële aanwysers gee

Gebruik hierdie sleutel vir afkortings:

HUB: Hoof-uitvoerende beampte

HFB: Hoof-finansiële beampte

JSE: Johannesburg Sekuriteitebeurs

VEREIS:

- 7.1 Kies die korrekte woord(e) om elk van die volgende beskrywings te voltooi. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (7.1.1 tot 7.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.

Kommissie vir Maatskappye en Intellektuele Eiendomme (KMIE); direkteur; Internasionale Finansiële Verslagdoeningsstandaarde (IFVS); Interne ouditeur

7.1.1 Riglyne vir die opstel van finansiële state om konsekwentheid te verseker

7.1.2 'n Verkose raadslid wat vir die bestuur van die maatskappy en die implementering van beleid verantwoordelik is.

7.1.3 Verantwoordelik vir die instandhouding van rekords en beheer van nuwe en bestaande maatskappye

(3 x 1) (3)

7.2 Shorts Bpk

7.2.1 Bedryfsdoeltreffendheid:

Die HUB glo dat die maatskappy se prysbepalingsbeleid goed bestuur word in vergelyking met hulle mededingers. Haal TWEE finansiële aanwysers/finansiële data met tendense aan om sy bewering te staaf

(4)

7.2.2 Likiditeit:

Verduidelik hoe die kredietbeleid die likiditeit van die maatskappy verbeter het. Haal TWEE finansiële aanwysers met tendense aan.

(4)

7.2.3 Aandelebesit van Lewis Clark in Shorts Bpk

Verwys na Inligting A, B en C.

- Verskaf 'n berekening om die effek te toon wat die terugkoop van aandele op Lewis se % aandeelhouding gehad het. (4)
- Gee TWEE redes waarom die interne ouditeur bekommerd is oor die HFB wat die direksie oorreed het om aandele terug te koop. (4)
- Bereken die addisionele bedrag wat die maatskappy vir die teruggekoop van aandele betaal het, in vergelyking met die aandeelprys op die JSE. (2)

7.3 Shorts Bpk en Lynn Bpk

7.3.1 Opbrengs- en dividenduitbetalingsbeleid::

- Die HUB's van beide maatskappye sal hulle maatskappye se prestasie bespreek. Lewer kommentaar op wat hulle oor die % opbrengste moet noem. Haal EEN finansiële aanwyser met syfers aan (4)
- 'n Voornemende belegger glo dat **Lynn Bpk.** 'n beter dividenduitbetalingsbeleid in vergelyking met **Shorts Bpk.** het. Verduidelik waarom jy met haar sou saamstem. Verskaf TWEE punte met syfers. (4)

7.3.2 Aandeelprys:

Lewer kommentaar op die aandeelhouders se tevredenheid met die vertoning van hulle aandeelprys. Haal TWEE finansiële aanwysers aan om jou kommentaar te ondersteun. (4)

7.4 Lynn Bpk

Die skuld-ekwiteit-verhouding toon dat addisionele lenings gedurende die finansiële jaar verkry is. Die direkteur is van mening dat dit 'n goeie besluit was. Haal EEN finansiële aanwyser aan om hulle mening te ondersteun. (3)

7.5 Ouditverslag van Lynn Bpk

- Verduidelik waarom die aandeelhouders oor hierdie ouditverslag bekommerd moet wees. Verskaf TWEE punte. (2)
- Noem TWEE moontlike besluite wat die aandeelhouders kon maak, gebaseer op hierdie ouditverslag. (2)

INLIGTING:

A. Agtergrondinligting vir Shorts Bpk:

- Lewis Clark, die HFB, is 'n aandeelhouer van Shorts Bpk.
- Hy het die direksie oortuig om 400 000 aandele teen R3 elk by 'n ontevrede aandeelhouer terug te koop. Hierdie aandele sal nie vir finale dividend kwalifiseer nie.
- Die transaksie hierbo het plaasgevind voordat die finale dividende verklaar is. Alle betrokke partye het tot die aanbod ingestem en die EFO-betaling is dienoreenkomstig gemaak.

B. Aandelekapitaal van Shorts Bpk:

Aantal aandele	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
Gemagtigde aandele	3 000 000	3 000 000
Terugkoop van aandele	(400 000)	0
Aantal uitgereikte aandele	1 383 250	1 783 250

Aandele van Lewis Clark, die HFB:

	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
% aandeelhouing	?	40%

C. Finansiële data, finansiële aanwysers, markpryse van aandele en rentekoerse:

	Shorts Bpk		Lynn Bpk	
	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024	28 Feb. 2025	29 Feb. 2025
Verkope	R77 m	R48 m	R85 m	R90 m
Winsopslag %	50%	65%	60%	45%
% bedryfsuitgawes op verkope	17,8%	18,2%		
% netto wins na belasting op verkope	26,4%	22%		
Bedryfsverhouding	2,4 : 1	2,2 : 1		
Vuurproefverhouding	1,8 : 1	1,4 : 1		
Debiteureinvorderingsperiode	31 dae	42 dae		
Krediteurebetalingsperiode	90 dae	71 dae		
Skuld-ekwiteitsverhouding			0,6 : 1	0,4 : 1
% opbrengs op totale kapitaal aangewend			21,8%	19,2%
% opbrengs op aandeelhouersekuiteit	6%	14,7%	16,1%	14,5%
Verdienste per aandeel	130 sent	165 sent	510 sent	528 sent
Dividende per aandeel	162 sent	81 sent	275 sent	260 sent
Dividenduitbetalingskoers	124,6%	49,1%	53,9%	49,2%
Netto batewaarde per aandeel	270 sent	258 sent	958 sent	930 sent
Markprys op die laaste dag van die jaar	256 sent		976 sent	
Rente op lenings	14,2%		12,5%	
Rente op vaste deposito	7,1%		6,7%	

D. Uittreksel uit die ouditverslag van Lynn Bpk:**... Ouditmening**

Na ons mening is die finansiële state 'n redelike weergawe van die finansiële posisie van die maatskappy, behalwe vir sake hieronder genoem.

Die ouditbewyse het aan die lig gebring dat stawende dokumentasie van sommige uitgawes ontbreek het en nie opgespoor kon word nie.

AKTIWITEIT 7 - ANTWOORDEBOEK

7.1

7.1.1	
7.1.2	
7.1.3	

3

7.2 Shorts Bpk

7.2.1 Bedryfsdoeltreffendheid:

Die HUB glo dat die maatskappy se prysbeleid, in vergelyking met sy mededingers, goed bestuur word. Haal TWEE finansiële aanwysers/finansiële data aan met tendense om sy stelling te ondersteun.

4

7.2.2 Likiditeit:

Verduidelik hoe die kredietbeleid die likiditeit van die maatskappy verbeter het. Haal TWEE finansiële aanwysers aan met tendense.

4

7.2.3 Aandeelhouer van Lewis Clark in Shorts Bpk:

Verskaf 'n berekening om die effek te toon wat die terugkoop van aandele op Lewis se % aandeelbesit gehad het.

BEREKENINGE	ANTWOORD

4

Gee TWEE redes waarom die interne ouditeur kommer uitgespreek het oor die HFB wat die direksie sou oorreed om aandele terug te koop.

4

Bereken die bykomende bedrag wat die maatskappy vir die terugkoop van aandele betaal het, in vergelyking met die aandeelprys op die JSE.

BEREKENINGE	ANTWOORD

2

7.3 Shorts Bpk en Lynn Bpk

7.3.1 Terugbetalings- en dividenduitbetalingsbeleid:

Die HUB's van albei maatskappye sal hul maatskappye se prestasie bespreek. Lewer kommentaar op wat hulle moet noem rakende % opbrengste. Haal EEN finansiële aanwyser aan met syfers.

4

'n Potensiële belegger glo dat Lynn Bpk 'n beter dividenduitbetalingsbeleid het in vergelyking met Shorts Bpk. Verduidelik hoekom jy met haar sou saamstem. Verskaf TWEE punte met syfers.

4

7.3.2 Aandeelprys:

Lewer kommentaar op die aandeelhouers se tevredenheid met die prestasie van hul aandeelprys. Noem TWEE finansiële aanwysers om jou reaksie te ondersteun.

4

7.4 Lynn Bpk

Die skuld-ekwiteit-verhouding dui aan dat addisionele lenings gedurende die finansiële jaar verkry is. Die direkteur is van mening dat dit 'n goeie besluit was. Haal EEN finansiële aanwyser aan om hul mening te ondersteun.

3

7.5 Ouditverslag van Lynn Bpk

Verduidelik waarom die aandeelhouers bekommerd moet wees oor hierdie ouditverslag. Verskaf TWEE punte.

2

Noem TWEE moontlike besluite wat die aandeelhouers op grond van hierdie ouditverslag kan neem.

2

TOTALE PUNTE
40

AKTIWITEIT 8: INTERPRETASIE VAN FINANSIËLE INLIGTING

(40 punte; 30 minute)

VENUS BPK

Die inligting het betrekking op Venus Bpk vir die finansiële jaar geëindig op 28 Februarie 2025.

AGTERGRONDINLIGTING:

Denzel Crous is aangestel as die hoof finansiële beampte (HFB) op 'n 2-jaar kontrak wat op 31 Augustus 2025 hersien sal word. Hy is ook 'n aandeelhouer in Venus Bpk.

NOTA: Waar kommentaar of verduidelikings vereis word, moet jy:

- Haal finansiële aanwysers en tendense aan met syfers
- Gee 'n rede of verduideliking vir die aangehaalde finansiële aanwysers

VEREIS:

8.1 Kies die korrekte woord uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die woord langs die vraagnommers (8.1.1 tot 8.1.3) in die ANTWOORDeBOEK.

8.1.1 Effektiewe beheer van uitgawes in die besigheid is 'n weerspieëling van (risiko/winsgewendheid).

8.1.2 Wanneer 'n maatskappy gelikwideer word, sal die aandeelhouers se aanspreeklikheid (beperk/onbeperk) wees, aangesien hulle nie verantwoordelik gehou sal word vir maatskappyskuld nie.

8.1.3 (Solvensie/Likiditeit) is die vermoë van die besigheid om al sy skuld af te betaal deur bestaande bates te gebruik.

(3 x 1) (3)

8.2 Likiditeit:

Die likiditeitsposisie van die maatskappy het verbeter. Haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan wat hierdie stelling ondersteun. (4)

8.3 Dividenduitbetalingsbeleid:

- Bereken die dividenduitbetalingskoers vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025. (2)
- Verduidelik hoekom die direkteure besluit het om die beleid te verander. Gee EEN rede. (2)

8.4 % aandeelhouding en terugkoopbesluitneming:

- Bereken die aantal nuwe aandele wat Denzel gekoop het 31 Julie 2024. (4)
- Bereken Denzel se % aandeelhouding op 28 Februarie 2025. (3)
- Die onafhanklike ouditeur het ontdek dat Denzel die besluit geneem het om die aandele uit die boedel van 'n oorlede familielid op 1 Desember 2024 teruggekoop sonder om die direksie in te lig.

Hoekom moet die onafhanklike ouditeur hieroor bekommerd wees? Gee EEN rede. (2)

8.5 Geratheid en risiko:

- Die direkteure van Venus Bpk wil die besigheid uitbrei deur meer takke in ander provinsies oop te maak. Verduidelik hoekom jy sou aanbeveel dat hulle nie meer geld moet leen nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan, met syfers (6)
- Die ander opsie om die voorgestelde uitbreidings te finansier, is om meer aandele uit te reik. Verduidelik hoe dit die maatskappy sal bevoordeel. Verskaf TWEE punte. (4)

8.6 Aandeelwaarde:

Verduidelik waarom die aandeelhouders nie tevrede moet wees met die maatskappy se aandeelpryse aan die einde van die finansiële jaar nie. Haal TWEE relevante finansiële aanwysers en ander verwante data aan. (4)

8.7 Hernuwing van die HFB se kontrak:

- Verduidelik EEN rede waarom enige maatskappy 'n geskikte gekwalifiseerde persoon moet aanstel persoon as hul hoof finansiële beampte (HFB). (2)
- Behalwe die faktore en finansiële aanwysers wat in VRAE 8.2 tot 8.6 gebruik word, haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers waarom jy voel dat Denzel se kontrak moet nie hernu word nie. (4)

INLIGTING:

A. Finansiële aanwysers bereken:

	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
% bedryfsuitgawes op verkope	18,3%	22,7%
Bedryfsverhouding	1,6 : 1	0,3 : 1
Vuurproefverhouding	0,8 : 1	0,1 : 1
Debiteureinvorderingsperiode	36 dae	43 dae
Krediteurebetalingsperiode	63 dae	63 dae
Solvensieverhouding	2,2 : 1	2,6 : 1
Skuld-ekwiteit verhouding	0,8 : 1	0,5 : 1
Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	8,2%	9,5%
Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersekwhiteit	4,5%	6,2%
Verdiens te per aandeel	51 sent	58 sent
Dividende per aandeel	55 sent	35 sent
Dividenduitbetalingskoers	?	60,3%
Netto batewaarde per aandeel	1 025 sent	1 060 sent

B. Addisionele inligting:

	28 Feb. 2025	29 Feb. 2024
Markprys per aandeel	1 000 sent	1 030 sent
Rentekoers op lenings	12% per jaar.	12% per jaar.
Rentekoers op beleggings	7% per jaar.	7% per jaar.

C. Aandele van Venus Bpk:

	Aantal aandele
In uitreiking:	
op 29 Februarie 2024	900 000
op 28 Februarie 2025	950 000
Nuwe aandele uitgereik op 31 Julie 2024 teen R10,50 elk	125 000
Terugkoop op 1 Desember 2024 teen R12,00 elk	75 000

D. Aandelehouding van Denzel Crous in Venus Bpk:

% aandeelhouing op 29 Februarie 2024	45%
Aantal aandele besit op 28 Februarie 2025	494 000

AKTIWITEIT 8

8.1

8.1.1	
8.1.2	
8.1.3	

3

8.2 Likiditeit:

Die likiditeitsposisie van die maatskappy het verbeter. Haal TWEE finansiële aanwysers aan met syfers wat hierdie stelling ondersteun.

4

8.3 Dividenduitbetalingsbeleid:

Bereken die dividenduitbetalingskoers vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025.

BEREKENINGE	ANTWOORD

2

Verduidelik hoekom die direkteure besluit het om die beleid te verander. Gee EEN rede.

2

8.4 % aandeelhouding en besluitneming oor terugkoop:

Bereken die aantal nuwe aandele wat Denzel gekoop het 31 Julie 2024.	
BEREKENINGE	ANTWOORD

Bereken Denzel se % aandeelhouding op 28 Februarie 2025.	
BEREKENINGE	ANTWOORD

4

3

Die onafhanklike ouditeur het ontdek dat Denzel op 1 Desember 2024 die besluit geneem het om die aandele uit die boedel van 'n oorlede familielid terug te koop sonder om die direksie in te lig.

2

Hoekom moet die onafhanklike ouditeur hieroor bekommerd wees? Gee EEN rede.

8.5 Geratheid en risiko:

Die direkteure van Venus Bpk wil die besigheid uitbrei deur meer takke in ander provinsies oop te maak. Verduidelik hoekom jy sou aanbeveel dat hulle nie meer geld moet leen nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan, met syfers.

6

Die ander opsie om die voorgestelde uitbreidings te finansier, is om meer aandele uit te reik. Verduidelik hoe dit die maatskappy sal bevoordeel. Verskaf TWEE punte.

4

8.6 Aandeelwaarde:

Verduidelik waarom die aandeelhouers nie tevrede moet wees met die maatskappy se aandeelpryse aan die einde van die finansiële jaar nie. Haal TWEE relevante finansiële aanwysers en ander verwante data aan.

4

8.7 Hernuwing van die HFB se kontrak:

Verduidelik EEN rede waarom enige maatskappy 'n geskikte gekwalifiseerde persoon as hul hoof finansiële beampte (HFB) moet aanstel.

2

Behalwe vir die faktore en finansiële aanwysers wat in VRAE 8.2 tot 8.6 gebruik word, haal TWEE finansiële aanwysers aan en verduidelik waarom jy voel dat Denzel se kontrak nie hernu moet word nie.

4

TOTALE
PUNTE

40

AKTIWITEIT 9 KOSTEREKENINGKUNDE

9.1 LOCKSMITTH VERVAARDIGERS

Die besigheid vervaardig sekuriteitsbaadjies. Hul finansiële jaar eindig op 28 Februarie 2025.

VEREIS

- 9.1.1 Voltooi die Fabriekbokoste-nota (16)
- 9.1.2 Bereken die produksiekoste van klaarprodukte vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025. (4)

INLIGTING

A Uittreksel uit saldo's:

	28 Februarie 2025	29 Februarie 2024
Fabriekstoerusting	5 400 000	?
Opgehoopte Waardevermindering op fabriektoerusting	?	1 680 000
Goedere-in-bewerking voorraad	93 000	125 000

B

Opsomming van totale vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025		R
Primêre koste	6 025 000	
Water en elektrisiteit	915 000	
Versekering	78 000	
Huuruitgawe	240 400	
Advertensies	380 000	
Ander fabriekuitgawes	737 010	

C Addisionele inligting en aansuiwerings:

- 75% van die water en elektrisiteit moet aan die fabriek toegewys word. Die res moet gelykop tussen die ander departemente verdeel word.
- Versekering sluit 'n addisionele premie van R10 800 in wat betaal word vir die tydperk van 1 Desember 2024 tot 30 November 2025. Hierdie uitgawe word tussen die fabriek- en die verkoopsafdeling in 'n verhouding van 3:2 verdeel.

- Locksmith Vervaardigers huur hul persele by Dynamic Eiendomme teen 'n vaste tarief per m². As gevolg van uitbreiding moes Locksmith Ververvaardigers vanaf 1 Oktober 2024 ekstra ruimte vir slegs die fabriek huur teen dieselfde vaste tarief per m².

Die volgende vloeroppervlakte was van toepassing vir die jaar wat op 28 Februarie 2025 geëindig het:

	1 Maart 2024 tot 30 Sept 2024	1 Okt 2024 tot 28 Feb 2025
Fabriek	200m ²	225m ²
Ander departemente	40m ²	40m ²
	240m²	265m²

Maak voorsiening vir waardevermindering op fabriektoerusting teen 20% p.a volgens die verminderde saldo-metode

LET WEL Nuwe fabriektoerusting ter waarde van R684 000 is op 1 November 2024 geïnstalleer. Dit is behoorlik opgeteken.

9.2 PICASO VERVAARDIGERS

Picasso Manufacturers is 'n besigheid wat selfoonskermbeskermers en -omhulsels vervaardig. Die besigheid word besit deur Dawn Mthembu. Die finansiële jaar eindig elke jaar op 31 Augustus.

LET WEL Waar kommentaar of verduideliking vereis word, moet jy:

- Haal berekeninge, syfers en/of tendense

VEREIS

SELFOONHOUERS

- 9.2.1 Bereken die gelykbreekpunt op 31 Augustus 2025. (4)
- 9.2.2 Lewer kommentaar oor of Dawn tevrede moet wees met die aantal eenhede wat vervaardig en verkoop is. Gee EEN punt met syfers. (2)
- 9.2.3 Dawn is bekommerd oor 'n vastekoste-item wat swak beheer is, ten spyte van die afname in vaste koste per eenheid in 2025. Identifiseer die vaste koste (met syfers) wat swak beheer is. Gee 'n moontlike rede vir hierdie bekommernis. (3)

SELFOONSKERMBESKERMERS

9.2.4 Veranderlike koste per eenheid

Identifiseer die volgende:

- Veranderlike koste-item (met syfers) wat swak beheer is. Gee raad oor hoe om beheer oor hierdie koste-item te verbeter. (3)
- Veranderlike koste-item (met syfers) wat goed beheer is. Verduidelik hoe hierdie item goed beheer is. (3)

INLIGTING

	SELFOONHOUEERS		SELFOONSKERM-BESKERMER	
	31 Aug 2025	31 Aug 2024	31 Aug 2025	31 Aug 2024
Gelykbreekpunt	?	20 000		
Eenhede vervaardig en verkoop	28 750	25 000		
Verkoopprys per eenheid	R265	R250	R152	R140
Totale Vaste Koste per eenheid	R80	R92	R78	R63
Fabrieksbokoste	R34	R50	R47	R38
Administrasiekoste	R46	R42	R31	R25
Totale Veranderlike Koste	R146	R135	R68	R55
Direkte Materiaalkoste	R73	R67	R38	R24
Direkte Arbeidskoste	R52	R49	R20	R22
Verkoops- en verspreidingskoste	R21	R19	R10	R9

(35)

AKTIWITEIT 9 ANTWOORDEBOEK

9.1 LOCKSMITTH VERVAARDIGER

9.1.1 FABRIEKSBOKOSTE-NOTA

Ander fabrieksuitgawes	737 010

16

9.1.2 Bereken die produksiekoste van klaarprodukte vir die jaar geëindig op 28 Februarie 2025.

BEREKENINGE	ANTWOORD

4

9.2 PICASO-VERVAARDIGERS

SELFOONHOUERS

9.2.1 Bereken die gelykbreekpunt op 31 Augustus 2025.

BEREKENINGE	ANTWOORD

4

9.2.2 Kommentaar oor of Dawn tevrede moet wees met die aantal eenhede wat vervaardig en verkoop is. Gee EEN punt met syfers.

2

9.2.3

Identifiseer die vaste koste (met syfers) wat swak beheer is. Gee 'n moontlike rede vir hierdie bekommernis.	
KOSTE-ITEM	REDE TOT KOMMER

3

9.2.4

Variabele koste-item (met syfers) wat swak beheer is. Gee raad oor hoe om beheer oor hierdie koste-item te verbeter.	
KOSTE-ITEM	ADVIES
Veranderlike koste-item (met syfers) wat goed beheer is. Verduidelik hoe hierdie item goed beheer is.	
KOSTE-ITYEM	REDE

3

3

TOTALE PUNTE
35

AKTIWITEIT 10

10.1 NONGOMA VERVAARDIGERS

Nongoma vervaardigers is 'n vervaardigingsbesigheid wat een styl trui vervaardig. Die finansiële jaar het op 30 Junie 2025 geëindig.

VEREIS:

10.1.1 Bereken die volgende:

- Direkte materiaalkoste (4)
- Direkte arbeidskoste (5)
- Fabrieksbokoste (gebruik van **inligting D**) (4)

10.1.2 Berei die Produksiekostestaat voor vir die jaar geëindig op 30 Junie 2025. (9)

10.1.3 Die rekenmeester is van mening dat daar nie behoorlik toesig gehou word oor werkers nie.

- Identifiseer TWEE afsonderlike probleme wat verband hou met toesig oor werkers. Haal syfers aan om jou antwoord te ondersteun.
- In ELKE geval, verskaf 'n oplossing. (6)

INLIGTING:

A. Voorraadsaldo's:

	30 JUNIE 2025	1 JULIE 2024
Grondstofvoorraad	R 314 550	R 115 200
Goedere-in-bewerking voorraad	?	R22 108
Klaarprodukte	R15 000	R23 208

B. Grondstowwe word slegs op krediet gekoop. Fakture ter waarde van R723 600 is vir die finansiële jaar ontvang.

C. Die besigheid het VYF fabriekswerkers in diens, met die volgende voorwaardes:

- Hulle moet 8 uur normale tyd per dag vir 5 dae per week werk,
- 48 weke per jaar, en
- Hulle moet twee truië per uur produseer tydens gewone en oortyd.

Besonderhede rakende die totale aantal ure wat deur werkers gewerk is en vergoedingskoerse vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2025:

	URE PER WERKER	TARIEF PER UUR	AANTAL WERKERS	TOTAAL
Normale tyd	1 680	R47	5	?
Oortyd	1 152	R94	5	R 541 440
	2 832			?
LET WEL: Werkgewers se bydrae: 11,5% van die normale loon.				

D. Die boekhouer het die fabriekskoste bereken as R610 000. Hy het egter die volgende foute gemaak, wat steeds reggestel moet word:

- Hy het die volle versekeringskoste van R40 000 by die fabriekskoste ingesluit, in plaas van 70% van hierdie uitgawes.
- Hy het R80 000 aan fabriekwater en elektrisiteit toegewys met die verhouding 4 : 3 : 2 vir fabriek, verkope en kantoor onderskeidelik. Die koste moes verdeel gewees het in die verhouding 3:1 : 1
- Die telefoonrekening van R30 000 is per abuis op die fabriekskoste geplaas. Hierdie uitgawe hou verband met die kantoor.

E. Addisionele inligting

- Totale verkope het R 2 622 635 beloop
- 'n Opslag van 25% op kosprys is gehandhaaf.
- 22 400 truie is gedurende die jaar vervaardig.

10.2 MELOEN HANDSAKKE

Hierdie besigheid vervaardig en verkoop handsakke. Die eienaar is Muffin Zwide. Die finansiële jaar het op 31 Augustus 2025 geëindig.

VEREIS:

- 10.2.1 Lewer kommentaar oor die produksievlak en die gelykbreekpunt op 31 Augustus 2025. (4)
- 10.2.2 Identifiseer die produksiekoste wat ernstig behoort te wees. Verskaf TWEE (4)
geldige oplossings vir hierdie probleem.
- 10.2.3 Muffin wil sy wins met R214 800 verbeter gedurende die volgende finansiële jaar, terwyl hy koste handhaaf. Bereken die addisionele eenhede wat geproduseer moet word om hierdie teiken te bereik. (3)

INLIGTING:

	31 Augustus 2025		31 Augustus 2024	
	Totaal	Per eenheid	Totaal	Per eenheid
VASTE KOSTE	R1 104 000	R46.00	R1 069 600	R56.00
Fabrieksbokoste	R792 000	R33.00	R754 450	R39.50
Administrasiekoste	R312 000	R13.00	R315 150	R16.50
VERANDERLIKE KOSTE	R2 064 000	R86.00	R1 212 850	R63.50
Direkte materiaalkoste	R1 156 800	R48.20	R800 290	R41.90
Direkte arbeidskoste	R528 000	R22.00	R221 560	R11.60
Verkoop- en verspreidingskoste	R379 200	R15.80	R191 000	R10.00
Verkoopprijs per eenheid	R146.00		R118.50	
Aantal eenhede wat vervaardig en verkoop is	24 000		19 100	
Gelykbreekpunt (eenhede)	18 400		19 448	

AKTIWITEIT 10 ANTWOORDEBOEK

10.1.1 DIREKTE MATERIAALKOSTE

4

DIREKTE ARBEIDSKOSTE

5

FABRIEKSBOKOSTE

TOTAAL	R 610 000

5

10.1.2 PRODUKSIEKOSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 JUNIE 2025

Primêre koste	
Totale vervaardigingskoste	
Goedere-in-bewerking (1 Julie 2024)	22 108
Totale produksiekoste vann klaarprodukte	

9

10.1.3 Die rekenmeester is van mening dat daar nie behoorlik toesig gehou word oor werkers nie.

	Identifiseer afsonderlike probleme	Oplossing	
Probleem 1			
Probleem 2			

6

10.2.1 Lewer kommentaar oor die produksievlak en die gelykbreekpunt op 31 Augustus 2025.

--

4

10.2.2 Identifiseer die produksiekoste wat ernstige bekommernis behoort te wees. Verskaf TWEE geldige oplossings vir hierdie probleem.

--

4

10.2.3 Muffin wil sy wins met R214 800 verbeter gedurende die volgende finansiële jaar, terwyl hy kostes handhaaf. Bereken die addisionele eenhede wat geproduseer moet word om hierdie teiken te bereik.

BEREKENING	ANTWOORD

3

TOTALE PUNTE

40

AKTIWITEIT 11

KOSTEREKENINGKUNDE

11.1 PLAN-B VERVAARDIGERS

Jy word voorsien van inligting uit die rekords van Plan-B Vervaardigers vir die finansiële jaar geëindig 31 Augustus 2025. Die besigheid vervaardig koffietafels.

VEREIS

11.1.1 Verwys na inligting A en B.

Bereken die direkte materiaalkoste vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025. (6)

11.1.2 Verwys na inligting C.

Bereken die korrekte fabrieksbokoste vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025. (11)

11.1.3 Berei die Produksiekostestaats voor vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025. (9)

INLIGTING:

A. Voorraad voorhande:

	31 Augustus 2025	1 September 2024
Grondstofmateriaal	R75 200	R84 800
Goedere-in-bewerking voorraad	73 600	55 200

B Grondstowwe wat gedurende die finansiële jaar aangekoop is, R1 492 500.

- Vervoer betaal op grondstof aangekoop, R77 000.
- Grondstofmateriaal wat aan verskaffers teruggestuur is, R1 500.

C. Fabrieksbokoste:

Voorman se salaris	R396 000
Waardevermindering op fabriekstoerusting	173 120
Huuruitgawe	214 480
Water en elektrisiteit	237 040
Versekering	69 690
Indirekte materiaal	45 00

- Huuruitgawe moet gedeel word tussen die fabriek, verkoopsafdeling en kantoor in die verhouding 5 : 1 : 1.
- Die fabriek is verantwoordelik vir 75% van die water- en elektrisiteitsuitgawes.
- $\frac{2}{3}$ van die versekeringsuitgawe moet aan die fabriek toegewys word.
- Indirekte materiaal is soos volg gebruik: 10% deur die kantore, 25% deur die verkoopsafdeling en die res deur die fabriek.

D. Die besigheid het 396 tafels teen 'n kosprys van R8 100 elk vervaardig.

E. Direkte arbeidskoste is die balanserende syfer.

11.2 EENHEIDSKOSTE EN GELYKBREEKPUNT

Efemini Bpk vervaardig herlaaibare battery-eenhede vir gebruik tydens kragvermindering. Die finansiële jaar eindig op 31 Augustus 2025

VEREIS:

- 11.2.1 Bereken die gelykbreekpunt vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025. (4)
- 11.2.2 Vergelyk en lewer kommentaar op die gelykbreekpunt en die vlak van produksie vir 2024 en 2025. Haal syfers aan. (4)
- 11.2.3 Verskaf TWEE moontlike redes vir die toename in direkte material-koste per eenheid vir die huidige finansiële jaar en stel EEN manier voor waarop dit beheer kan word. (6)

INLIGTING:

A. Koste vir die jaar wat op 31 Augustus 2025 geëindig het:

	2025		2024
	TOTALE BEDRAG	EENHEIDS- KOSTE	EENHEIDS- KOSTE
Direkte materiaalkoste	R345 600	R360	R312
Direkte arbeidskoste	489 600	510	484
Verkoop- en verspreidingskoste	297 600	310	304
Totale veranderlike koste	1 132 800	1 180	1 100
Fabrieksbokoste	307 200	320	312
Administrasiekoste	240 000	250	258
Totale vaste koste	547 200	570	570

B. Addisionele inligting vir die finansiële jaar wat op 31 Augustus 2025 geëindig het

	2025	2024
Totale verkope	R651 200	R1 836 000
Verkoopprijs per eenheid	R1 720	R1 700
Aantal eenhede wat vervaardig en verkoop is	960 eenhede	1 080 eenhede
Gelykbreekpunt	?	1 016 eenhede

AKTIWITEIT 11 ANTWOORDBOEK

11.1 PLAN-B VERVAARDIGERS

11.1.1

Bereken die direkte materiaalkoste vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025.

BEREKENINGE	Antwoord

6

11.1.2

Bereken die korrekte fabrieksbokoste vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025.

6

11.1.3

Produksiekostestaats vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025.

Direkte materiaalkoste	
Primêre koste	
Totale vervaardigingskoste	
Goedere-in-bewerking (1 Sept 2024)	

11

EFEMINI BPK

11.2.1 Bereken die gelykbreekpunt vir die jaar geëindig op 31 Augustus 2025

BEREKENINGE	ANTWOORD

4

11.2.2 Vergelyk en kommentaar lewer op die gelykbreekpunt en die produksievlak vir 2024 en 2025. Haal syfers aan.

--

4

11.2.3 Verskaf TWEE moontlike redes vir die toename in direkte materiaal koste per eenheid vir die huidige finansiële jaar en stel EEN manier voor waarop dit beheer kan word.

TWEE REDES:	EEN VOORSTEL:

6

BIBLIOGRAFIE

1	DoE : Rekeningkunde November 2025
2	DoE : Rekeningkunde Mei Junie 2025
3	Gauteng DoE : Rekeningkunde September 2025
4	KwaZulu Natal DoE: Rekeningkunde September 2025
5	Mpumalanga DoE : Rekeningkunde September 2025